

Motion till riksdagen 2025/26:3877

av **Magnus Persson m.fl. (SD)**

med anledning av skr. 2025/26:72 Riksrevisionens rapport om Arbetsförmedlingens stöd till personer med funktionsnedsättning

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med syftet att klargöra målgruppens behov samt analysera hur Arbetsförmedlingen kan arbeta strategiskt och operativt för att möta dessa behov och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en höjning av taket i lönebidragen samt möjligheten att införa en indexering som gör att bidraget följer arbetskostnadsutvecklingen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Statistiska centralbyråns undersökning visar att i befolkningen i åldern 16–65 år har omkring 12 procent (778 000 personer) en funktionsnedsättning och 8 procent har en funktionsnedsättning som påverkar arbetsförmågan. Personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har en dokumenterat svår situation på arbetsmarknaden. Arbetslösheten för gruppen är avsevärt högre än för övriga befolkningen. Under 2024 var arbetslösheten 21 procent för gruppen jämfört med 8 procent för övriga. Sysselsättningsgraden är lägre, och många har upplevt diskriminering i arbetslivet. En effektiv och ändamålsenlig funktionshinderspolitik är således avgörande för att denna grupp ska kunna delta på arbetsmarknaden på lika villkor.

Den övergripande frågeställningen i Riksrevisionens granskning gäller huruvida genomförandet av arbetsmarknadspolitiken för personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga är effektiv. Riksrevisionen har utifrån detta ställt tre delfrågor.

Arbetar Arbetsförmedlingen effektivt med att identifiera och bedöma personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga?

Granskningen visar att arbetssökande med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga inte identifieras och bedöms på ett effektivt sätt. Det tar lång tid för Arbetsförmedlingen att identifiera funktionsnedsättningar. Under 2023 fick var tionde inskriven person vänta över tre år på att få sin funktionsnedsättning identifierad. Granskningen visar också att det finns stora skillnader i väntetider mellan olika grupper, där äldre och utrikes födda har särskilt långa väntetider.

Arbetsförmedlingens förmåga till tidig identifiering har försämrats över tid. Detta beror till viss del på Arbetsförmedlingens digitala och ärendebaserade arbetssätt.

Arbetar Arbetsförmedlingen effektivt för att stödja personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga?

Granskningen visar på att Arbetsförmedlingen brister i att tillhandahålla stöd och insatser i rimlig tid och efter den enskildes förutsättningar. Möjligheterna att ta del av stöd och insatser är inte likvärdiga. Hälften av dem med en identifierad funktionsnedsättning saknar varaktigt insatser eller aktiviteter. Vid observationstillfället 2024 visar det sig att 57 procent aldrig hade fått ta del av särskilda insatser trots att de fått en registrerad funktionsnedsättning.

Bidrar regeringens styrning på ett effektivt sätt till att Arbetsförmedlingen kan stödja personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga?

Granskningen visar att regeringen har vidtagit åtgärder för att målgruppen ska ges stöd men att styrningen delvis dragit åt olika håll. Det saknas kunskaper om målgruppens arbetsmarknadssituation, och granskningen visar exempel på när insatser och arbetssätt för personer med en funktionsnedsättning införts på ett sätt som försvårar analys, uppföljning och utvärdering. Vidare har regelverket för de särskilda insatserna inte justerats i större omfattning trots förändringar i målgruppen.

Sverigedemokraternas inställning

Vår bestämda uppfattning är att alla ska ges möjlighet att arbeta hundra procent av sin förmåga. Personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har rätt att erhålla det stöd som krävs för att uppnå detta. Det är av största vikt att regeringen hörsammar de rekommendationer som lämnas av Riksrevisionen, inte minst de rekommendationer som berör Arbetsförmedlingen.

Bilden som framträder utifrån Riksrevisionens granskning är djupt bekymmersam. Personerna i målgruppen får vänta orimligt lång tid på att bli utredda och få en funktionshinderkod registrerad trots att det är fastställt att tidig identifiering leder till tidigare utskrivning. Att få en funktionshinderkod registrerad öppnar i teorin dörren till i stort sett hela Arbetsförmedlingens verktygslåda. Dessvärre används inte stöden i önskad

utsträckning. En stor del av målgruppen står utan åtgärd efter att ha fått en registrerad funktionshinderskod. Att så många saknar insatser och aktiviteter grundar sig delvis i att många arbetssökande har så låg arbetsförmåga att de inte kan tillgodogöra sig de insatser som erbjuds. Till detta hör att gruppen har förändrats över tid. De vanligaste funktionshinderskategorierna är psykisk funktionsnedsättning, nedsatt eller begränsad rörelseförmåga samt generellt nedsatt inlärningsförmåga. En och samma person kan dessutom ha flera funktionshinder samtidigt. Granskningen visar också att det är tämligen vanligt med en social problematik, såsom fattigdom, svåra hemförhållanden och hemlöshet som påverkar arbetsförmågan.

Vår uppfattning är att det behövs en större genomlysning av politikområdet. En stor del av de inskrivna på Arbetsförmedlingen beskrivs av myndigheten som begränsade i sin konkurrensförmåga. Ett stort antal personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga missas helt. Utifrån detta behövs en bredare diskussion kring om myndighetens digitalisering varit ändamålsenlig.

Det är också högst sannolikt att delar av Arbetsförmedlingens riktade insatser behöver göras om utifrån hur målgruppens behov ser ut idag. Det fyller inget syfte att ha en bredd av insatser om den tilltänkta målgruppen inte kan tillgodogöra sig innehållet.

Lönebidrag är den största av de särskilda insatserna för målgruppen sett till utgifter och antal deltagare. Inte heller här når Arbetsförmedlingen sina målnivåer. Myndigheten påtar sig att ett av skälen till detta är att den högsta bidragsgrundande lönekostnaden om 20 000 kronor har legat på samma nivå sedan 2020. Taknivån urholkar värdet av lönebidraget sett till löneutvecklingen i stort, och compensationen till arbetsgivarna motsvarar inte den anställdas faktiska nedsättning av arbetsförmågan. Det behöver också beaktas att personer med högre utbildning och kompetens som medför ett högre löneläge i praktiken utestängs från möjligheten att anställas på lönebidrag.

Sverigedemokraterna efterlyser en långsiktig och stabil politik för målgruppen. Det krävs mer kunskap kring hur målgruppens behov ser ut samt hur Arbetsförmedlingen strategiskt och operativt ska arbeta för att möta dessa behov. En sådan genomlysning tar tid, men det finns åtgärder att ta till redan nu. I budgetunderlaget för 2026–2028 lyfter Arbetsförmedlingen behovet av att höja taket i lönebidragen till 25 000 kronor och införa en indexering som gör att bidraget följer arbetskostnadsutvecklingen för att motverka fortsatt urholkning. En sådan höjning skulle möjliggöra för fler branscher och yrken att delta i systemet. Vi ställer oss positiva till Arbetsförmedlingens förslag, vilket också ligger i linje med Riksrevisionens rekommendationer.

Magnus Persson (SD)

Ann-Christine Frohm (SD)

Sara Gille (SD)

Mats Arkhem (SD)